

ÉTKEZÉSI ÍRÓ

Zene füleinknek

szöveg: Jolsvai András, fotó: Sebestyén László

Nem tudom, önök hogy vannak vele, én különösen kedvelem a vendéglátóhelyek zaját. A kanak, villák csörgését, a tányérok csörömpölését, a pincérek cipőjének nyirkosságát, a rendelések feladását, a kitöltött ital hangját, a konyha csengettyűjét és igen, azt a hangot is, melyet az asztaloknál étkező vendégek felől hoz a szél: a nyelésekkel keveredő beszédfoszlányokat. (S ha e beszédfoszlányok közül itt-ott kihallatszik néhány értelmes szó vagy mondat, annál jobb: egy író mindig tud kezdeni valamit efféle törmelékanyagokkal: kiegészíti, kikerekíti őket.)

Fájdalom, ma már csak nagyon ritkán lehet részünk ilyesmiben: ma már jobbára zene van az éttermekben, kávéházakban és presszóban, mégpedig dobhártyarepesztően hangos zene, amely jobbára nem a vendégek, hanem a tulajdonos ízlésének felel meg, s legfőbb feladata, hogy mindenféle más zajt elnyomjon, beleértve a beszélgetések zaját – sőt beleértve a pincérekkel történő konverzációt is. Nyilván önöknek is megvan az az élmény, amikor megpróbálják szájról leolvasni a pincér mondanivalóját, sikertelenül (így aztán sosem tudják meg, mi volna aznap a konyhafőnök ajánlata), vagy amikor a pincér szinte ráfekszik az

asztalunkra, hallójáratait a szájunkra helyezve mintegy, s így próbálja kipuhatolni, mi volna a kívánságunk.

A zene persze egyidős a vendéglátással, már a lucullusi lakomákat is halk lantzene kísérte, a két háború között pedig igazi bigband-ek szórakoztatták a nagyérdeműt az elegáns éttermekben, kávéházakban. (A bárókat, mulatókat most ne vegyük át: oda nem azért megy az ember, hogy egyék-igyék, mégha mellékesen teszi is, hanem hogy szórakozzék – táncoljon, mondjuk, vagy gyönyörködjön csinos leányok táncjátékában.) Elegáns vacsorázóhelyeken és füstös presszóban az ötvenes-hatvanas években zongorista játszott, képviselőnkben *Seres Rezsőt* és *Cziffra Györgyöt* szokás emlegetni. (Kispipa, Emke – gyűjtők és *Saly* kolléganő kedvéért.) Magam a nyolcvanas évek elején a Rózsakertbe jártam, ahol *Lovás Feri* zongorázott zseniálisan és nagy alázattal – nem zavarva, hanem, szinte észrevétlenül, szórakoztatva a vendéget. Egyszerrel vendéglátás és zene igenis összefér, ha éppen ez a célja. (Itt kell nyitnunk, kellő sóhajjal, egy nagyobb zárójelet is, és azt mondani, cigányzene. Hungarikum, az bizonyos, még akkor is, ha a múlt század első felében, mikoris egy *Rigó Jancsiért* is hercegnők versengtek, be-

lepte divatként a fél világot. Sajnos, nem sok jót mondhatok róla: bár hallottam, nagyon ritkán, pianóban játszó cigányzenekart is, alapesetben túl hangos, túl feltűnő, túl cifra ahhoz, hogy nyugodtan ehessünk mellette. Oda való a tizenkilencedik századi kismemesi udvarházakba és kurtakocsmákba, ahol duhaj, részeg legények énekelnek az általuk kicsiholt dallamokra. Ezt az alapfunkcióját fel-felvillantja ma is, amikor a primás intésére az egész zenekar végigjárja az összes asztalt, nótarendelést és pénzgyűjtés céljából – jobbára kínos eredménnyel –, bár egy iszkoló nagybögős látványa legalábbis határeset. Létezni tehát nemigen lehet egy olyan helyen, ahol cigányzene van – de ma már a Balaton-környéki csárdák kivételével nemigen maradt hírmondójuk – sokba kerülnek, azért – úgyhogy küzdeni se nagyon kell ellenük.)

Manapság gépzene van, rádió vagy számítógép irányította CD-szett. Egy-két helyen (jobbára egzotikus éttermekben) megpróbálják a gasztronómiát és a zenét megfeleltetni egymásnak, de a többség csak bőgeti, ahogy adódik. Eleinte megpróbáltam rávenni a helyieket, hogy kapcsolják ki a gépet, vagy legalább halkítsák le a kedvemért, de nemigen jártam sikerrel: akkor se, ha egyedül voltam a helyiségben.

Egyszer egy főpincér azzal a megoldással lepett meg, hogy manapság minden társaságban, közösségben, családban szólni kell valaminek: rádiónak, tévének, telefonnak, mindegy. Mert különben az emberek kénytelen volnának beszélgetni egymással – pedig már régen képtelenek rá.

En azért megpróbálnám. ●

